

Magdaléna Potměšilová, Feminismus a emancipace na prahu 20. století. Anna Řeháková, Vlasta Pittnerová, dvě případové studie. FF UK 2011

Disertační práce

Předložená práce Mgr. Magdalény Potměšilové Feminismus a emancipace na prahu 20. století, je zajímavým příspěvkem k historii ženské emancipace. Autorka se rozhodla charakterizovat dobu i její problémy na obrazech dvou žen spisovatelek, Anny Řehákové a Vlasty Pittnerové.

Autorka si vybrala dobře své příklady, obě ženy spojovalo mnohé, ale také mnohé odlišovalo. Na jejich životních osudech se podařilo autorce dobře ukázat společnost především druhé poloviny 19. století a první tři desetiletí století dvacátého. Vzhledem k tomu, že jsem se sama podobnou tematikou zabývala, obdivuji, kolik biografických informací se autorce podařilo získat a je za tím mnoho mravenčí práce a hledání. Je zcela jasné, že se nejedná o práci, kterou autorka mohla napsat „od stolu“ (s větším či menším použitím internetových informací). Ve své práci se jí podařilo podrobně postihnout oba životní příběhy, které do určité míry spisovatelky determinovaly. Není bez zajímavosti, že ač s odlišných prostředí, přesto se jejich osudy protnul právě v knihovně Náprstkova muzea, odkud se od poloviny 60. let 19. století emancipační hnutí žen šířilo. Americkým klubem dam prošly stovky žen a není náhodou, že patrně všechny literátky konce 19. a začátku 20. století byly jeho členkami. Obě spisovatelky byly samy činné i v jiných spolcích a své moderní názory na postavení žen ve společnosti prosazovaly nejen svých veřejným vystupováním, ale především ve své tvorbě.

Tvorba obou spisovatelek vychází jak z osobních zkušeností a prožitků, tak i z jejich dobrého pozorování společnosti. V případě Anny Řehákové, která se věnovala psaní cestopisů, se tak dovídáme i o společnostech v zahraničí. Významné je, že obě spisovatelky využívají k dokreslení koloritu příběhu etnografických reálií, které dodávají vyprávění na autentičnosti a zároveň mohou posloužit i jako nepřímý pramen. Ačkoliv jsou příběhy mnohdy sentimentálně laděné v duchu dobové módy, přesto mohou být i dnes pro své reálie využitelným pramenem. Navíc četná vydání svědčí o velké čtenářské oblibě.

Obě spisovatelky si ve svých pracích často všimají postavení ženy ve společnosti, a to v nejrůznějších společenských vrstvách. Autorka práce vytypovala u obou spisovatelek určité modely, které dokumentují život žen u různých etnik, vrstev a v konkrétních situacích. Opět musím konstatovat dobrý a vzájemně se doplňující výběr spisovatelek. Zatímco Řeháková velmi často popisuje situaci v zahraničí, Pittnerová se specializuje na česko-moravské pomezí. Zároveň jsou obě v literárních žánrech průkopnicemi.

K odbornému textu mám jedinou faktickou a velmi drobnou připomínku. Autorka v textu několikrát zmiňuje Dýchánky pro dělnické ženy, na kterých se zvláště Vlasta Pittnerová autorsky podílela. Došlo zde k drobné nepřesnosti, protože dýchánky nebyly pro dělnické ženy, nýbrž dělné, čímž se myslely především služky, posluhovačky a pomocnice. Autorka vycházela patrně z chybného označení na tisku V Předsíni ráje (obr. příl. č. 26). Oficiální název těchto akcí byl Nedělní dýchánky pro dělné ženy všech odborů.

Jak již bylo řečeno, předložená práce se skládá ze dvou studií, členěných na životopis, společenské aktivity a rozborů děl, které jsou zároveň modely autorčiných názorů na ženskou emancipaci. Práce je po stránce obsahové vyvážená, obě studie jsou psány srozumitelným a zároveň i čtivým jazykem. Rovněž poznámkový aparát je velmi obsáhlý. Velmi oceňuji soupisy děl obou spisovatelek, které autorka sestavila a které vypovídají o neobvyklém rozsahu tvorby zvláště Vlasty Pittnerové. Velmi zajímavá je rovněž obrazová příloha, kde se autorce podařilo z minima možností sehnat maximum.

Práce Magdalény Potměšilové „Feminismus a emancipace na prahu 20. století. Anna Řeháková, Vlasta Pittnerová, dvě případové studie“ je velmi dobře napsaná, po formální a obsahové stránce odpovídá požadavkům na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 5. 5. 2011

PhDr. Milena Secká, CSc.

NM-Náprstkovo muzeum